

Sygn. akt SDI 68/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSN Michał Laskowski

Protokolant Anna Kuras

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby
Radców Prawnych radcy prawnego Mariusza Łątkowskiego,
w sprawie **radcy prawnego T. C.**,
obwinionego z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j.
Dz.U. z 2016 r., poz. 233 ze zm.),
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 4 października 2017 r.
kasacji wniesionej przez Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby
Radców Prawnych na korzyść obwinionego
od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych
[...] z dnia 31 marca 2017 r.,
zmieniającego orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby
Radców Prawnych [...] z dnia 12 września 2016 r.,

**uchyla zaskarżone orzeczenie Wyższego Sądu
Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 31
marca 2017 r. i sprawę przekazuje temu Sądowi do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Radca prawny T. C., orzeczeniem Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 12 września 2016 r., został uznany za winnego tego, że w okresie co najmniej od 11 grudnia 2006 r. do 28 maja 2007 r. [...], będąc aplikantem radcowskim w kancelarii radcy prawnego J.M., ułatwił J.M. wykonującemu czynności prawne na rzecz Ambasady [...], popełnienie przestępstwa oszustwa w celu osiągnięcia przez J.M. korzyści majątkowej znacznej wartości i wyrządzenia [...] Republice szkody na kwotę 1.420.003,20 euro, w ten sposób, że postępując zgodnie z wytycznymi J.M., jako pełnomocnik strony transakcji I. M., doprowadził w dniu 16 grudnia 2006 r. do zawarcia umowy przedwstępnej sprzedaży nieruchomości położonej [...] przy ul. W. pomiędzy oferentem W. S. a wymienioną, po czym wyraził w jej imieniu zgodę na cofnięcie wniosków o wpis praw i roszczeń wynikających z powołanej umowy na jej rzecz i wskazał B. C. jako uprawnionego do nabycia przedmiotu umowy za kwotę 1.199.996,80 euro, a nadto mając świadomość, że to J. M. jest rzeczywistym oferentem ww. nieruchomości, jako pełnomocnik zbywcy, w grudniu 2006 r., upoważniony przez J.M. do przeprowadzenia negocjacji z członkami Komitetu Funduszu Finansowania Budynków MSZ [...] za Granicą, wynegocjował kwotę sprzedaży ww. nieruchomości na 2.620.000 euro, tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych (dalej: u.r.p.) w zw. z art. 4 ust. 1, art. 5, art. 6 i art. 14 ust. 1 Zasad Etyki Radcy Prawnego, stanowiących załącznik do uchwały Krajowej Rady Radców Prawnych z 31 marca 2004 r., nr 45/VI/2004, za które – na podstawie art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 1 pkt 4 u.r.p. – wymierzono mu karę zawieszenia prawa wykonywania zawodu radcy prawnego na okres roku i 6 miesięcy oraz dodatkowo – na podstawie art. 65 ust. 2b u.r.p. – orzeczono zakaz wykonywania patronatu na 5 lat. Orzeczenie to zapadło w wyniku uwzględnienia wniosku obwinionego o dobrowolne poddanie się karze bez przeprowadzenia postępowania dowodowego (art. 387 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 u.r.p., k. 1143, t. IV).

Od tego judykatu odwołanie na niekorzyść obwinionego wniósł Minister Sprawiedliwości, który podnosząc zarzut rażącej niewspółmierności (łagodności)

wymierzonej kary dyscyplinarnej, wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i wymierzenie T.C. kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych [...] orzeczeniem z dnia 31 marca 2017 r., zmienił zaskarżone orzeczenie w części dotyczącej kary w ten sposób, że wymierzył obwinionemu karę zawieszenia prawa wykonywania zawodu radcy prawnego na okres 3 lat oraz orzekł zakaz wykonywania patronatu na 5 lat.

Orzeczenie Sądu drugiej instancji zaskarżył na korzyść obwinionego Główny Rzecznik Dyscyplinarny, podnosząc następujące zarzuty:

1. rażącego i stanowiącego bezwzględną przyczynę odwoławczą naruszenia art. 447 § 5 k.p.k. w zw. z art. 74¹ u.r.p. przez uznanie, że jest możliwe podniesienie zarzutu rażącej niewspółmierności kary orzeczonej w trybie konsensualnym;
2. rażącego i mającego istotny wpływ na jego wydanie naruszenie art. 440 k.p.k. w zw. z art. 62 u.r.p. w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP przez naruszenie zasady dwuinstancyjności postępowania w następstwie zmiany orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego na niekorzyść obwinionego pomimo tego, że zapadło ono w trybie konsensualnym.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów Główny Rzecznik Dyscyplinarny wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu w celu ponownego rozpoznania odwołania Ministra Sprawiedliwości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja zasługuje częściowo na uwzględnienie.

Przed omówieniem motywów, które zadecydowały o uchyleniu orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego należy, dla oczyszczenia przedpola dla dalszych uwag, odnieść się do zarzutu obrazy art. 447 § 5 k.p.k., który okazał się niezasadny. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu, stosowanego odpowiednio w postępowaniu dyscyplinarnym w sprawach radców prawnych (art. 74¹ pkt 1 u.r.p.), w wypadku wydania orzeczenia w jednym z trybów konsensualnych (w tym na podstawie art. 387 k.p.k.), podstawą odwołania nie mogą być zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych lub rażącej niewspółmierności kary, związane z treścią zawartego

porozumienia. Trzeba jednak podkreślić, że ograniczenie to dotyczy jedynie stron postępowania, które zawarły porozumienie. Jak trafnie wskazano w literaturze przedmiotu a także w orzecznictwie Sądu Najwyższego, nie może przepis art. 447 § 5 k.p.k. mieć zastosowania w odniesieniu do tych uczestników postępowania, którzy nie byli stroną konsensusu ani też nie mogli mieć jakiegokolwiek wpływu na jego treść (zob. np. B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom II*, red. D. Świecki, teza 25 do art. 447 k.p.k., Lex 2017; wyrok SN z dnia 16 listopada 2016r. sygn. SNO 39/16).

Przecież w postępowaniu dyscyplinarnym w sprawach radców prawnych Ministrowi Sprawiedliwości przysługuje szereg uprawnień procesowych, wynikających z funkcji nadzorczej nad samorządem radców prawnych. Status strony uzyskuje on jednak tylko w wypadku wydania Rzecznikowi Dyscyplinarnemu polecenia wszczęcia dochodzenia przeciwko radcy prawnemu lub aplikantowi radcowskiemu (art. 68¹ u.r.p.). W pozostałych sprawach może on np. zaskarżyć orzeczenie Sądu pierwszej instancji. Zgodnie z art. 70⁴ ust. 4 u.r.p., od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne odwołanie przysługuje stronom oraz Ministrowi Sprawiedliwości w terminie 14 dni od dnia doręczenia odpisu orzeczenia albo postanowienia wraz z uzasadnieniem oraz pouczeniem o terminie i sposobie wniesienia odwołania. Już sama stylistyka językowa tego unormowania wskazuje, że Minister Sprawiedliwości jest, obok stron, innym podmiotem uprawnionym do wniesienia odwołania.

Z tych względów – jak już powiedziano - należy uznać, że Minister Sprawiedliwości mógł wnieść odwołanie od orzeczenia wydanego w trybie konsensualnym, z zarzutem rażącej niewspółmierności kary, jako że nie był związany ograniczeniem wynikającym z treści art. 447 § 5 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 u.r.p.

Odrębną kwestią jest natomiast rezultat przeprowadzonej na skutek odwołania Ministra Sprawiedliwości kontroli odwoławczej, tj. rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego. W tym zakresie rację należy przyznać skarżącemu, że w realiach procesowych niniejszej sprawy wydanie orzeczenia reformatoryjnego, zaostrzającego wymierzoną w pierwszej instancji karę, nie było dopuszczalne.

W sytuacji, gdy wyrok został wydany w trybie konsensualnym, a odwołanie na niekorzyść obwinionego złożył Minister Sprawiedliwości, a więc uprawniony podmiot nie będący stroną konsensusu, Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny uwzględniając kasację, uznaje za konieczne wydanie orzeczenia kasatoryjnego, jako że tylko ono gwarantuje zachowanie w stosunku do stron uczestniczących w konsensusie zasad rzetelnego procesu.

Z tego zatem tylko względu należało uchylić zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazać Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców Prawnych, który ponownie rozpoznając odwołanie Ministra Sprawiedliwości wyda rozstrzygnięcie respektujące gwarancje procesowe wynikające z zasady dwuinstancyjności postępowania dyscyplinarnego, co oznacza przede wszystkim, że w razie podzielenia zasadności argumentacji przytoczonej w odwołaniu, konieczne okaże się uchylenie zaskarżonego wyroku i ponowne rozpoznanie sprawy w pierwszej instancji, oczywiście w zaskarżonym zakresie.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

kc